

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра загальної та соціальної психології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Нейропсихологія»

Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
Період викладання	2025-2026 н.р., 2 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Психологія
Викладач	Корольова Наталія Дмитрівна, к.психол.н., доцент, доцент кафедри та загальної та соціальної психології
Профайл викладача(ів) курсу	https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=Kp6wpTcAAAAJ&view_op=list_works&gmla=AL3_ziisiyBEMW4SBfLh7RXwxanOAVe_01yySG7lPgl9XAVqaWDDsmidf55_oHn0ZJGY6Ni2b7K210RcGBniDbE
Доступ до матеріалів курсу	Сайт навчально-наукового інституту психології ДонНУ імені Василя Стуса
Контактна інформація	n.korolova@donnu.edu.ua

Анотація

Навчальна дисципліна «Нейропсихологія» складена відповідно до освітньої програми Психологія спеціальності С4 Психологія, ОС «Бакалавр».

Дисципліна «Нейропсихологія» спрямована на формування у студентів цілісного уявлення про анатомо-фізіологічні основи психічної діяльності людини. Курс розкриває взаємозв'язок між структурою й функціями мозку та психічними процесами, висвітлює принципи локалізації функцій, нейропсихологічні синдроми та механізми мозкової пластичності. Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер, поєднуючи знання психології, анатомії та фізіології центральної нервової системи. Засвоєння курсу забезпечує наукове підґрунтя для подальшого вивчення клінічної психології, а також формує навички аналізу поведінки людини з позицій функціональної організації мозку.

Передреквізити вивчення дисципліни «Нейропсихологія» базується на знаннях дисциплін: загальна психологія, вікова психологія, вступ до спеціальності, історія психології, анатомія ЦНС та інтегрується з цими дисциплінами.

Метою викладання навчальної дисципліни «Нейропсихологія» є забезпечення професійної компетентності майбутніх психологів шляхом глибокого оволодіння знаннями з питань етіології, патогенезу, структури та клініки розладів психічних функцій при локальних ураженнях головного мозку, а також сформування навички щодо діагностики розладів вищих психічних функцій та їх відновлення з використанням нейропсихологічних методів.

Вивчення дисципліни «Нейропсихологія» закладає основи для вивчення здобувачами дисциплін: психодіагностика, психіатрія, клінічна психологія, психологічне консультування та психокорекція, психотерапія, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування знань з «Нейропсихології» в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

Організація та оцінювання навчання

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для практикумів і СРС	Термін виконан ня (дата і час)	Мак кількість балів
Модуль . Нейропсихологія (100 балів)					
1-й тиждень, 4 години	<i>Тема</i> Нейропсихологія, як наука.	1. Лекція Практичне заняття	Предмет, завдання нейропсихології. Історія розвитку нейропсихологічної науки. Напрями сучасної нейропсихології. Теоретичне і практичне значення.	1-й тиждень	2
2-й тиждень, 4 години	Тема 2. Методи нейропсихологічно го дослідження	Лекція Практичне заняття	Визначення та мета нейропсихологічни х методів Основні групи методів: нейропсихологічне тестування, клінічне спостереження, нейровізуалізаційні методи, електрофізіологічні методи та ін. Критерії вибору методів. Використання методів у	2-й тиждень	3

			психологічній практиці		
3-й тиждень, 4 години	Тема 3. Основні принципи будови та функціонування головного мозку	Лекція Практичне заняття	Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій. Концепція трьох структурно-функціональних блоків мозку за О.Р. Лурією.	3-й тиждень	5
4-й тиждень 4 години	Тема 4. Міжпівкульова асиметрія міжпівкульова взаємодія головного мозку	Лекція Практичне заняття	Міжпівкульова асиметрія міжпівкульова взаємодія головного мозку. Мозкові основи індивідуальних відмінностей.	4-й тиждень	5
5-й тиждень, 4 години	Тема 5. Сенсорні і гностичні зорові розлади. Зорові діагнози.	Лекція Практичне заняття	Принципи роботи аналізаторних систем. Зоровий аналізатор. Сенсорні та гностичні зорові розлади: види, локалізація ураження. Методи дослідження	5-й тиждень	5
6-й тиждень, 4 години	Тема 6. Сенсорні і гностичні шкірно-кінестетичні розлади. Тактильні діагнози.	Лекція Практичне заняття	Шкірно-кінестетичний аналізатор. Сенсорні та гностичні шкірно-кінестетичні розлади, локалізація ураження. Методи дослідження	6-й тиждень	5
7-й тиждень, 4 години	Тема 5. Сенсорні і гностичні слухові розлади. Слухові діагнози.	Лекція Практичне заняття	Слуховий аналізатор. Сенсорні та гностичні слухові розлади: види,	7-й тиждень	5

			локалізація ураження. Методи дослідження		
Модульний контроль					10
8-й тиждень, 4 години	Тема 8. Розлади довільних рухів і дій. Апраксії. Розлади довільної регуляції вищих психічних функцій	Лекція Практичне заняття	Апраксії: види, локалізація ураження. Розлади довільної регуляції вищих психічних функцій. Методи дослідження	8-й тиждень	5
9-й тиждень, 4 години	Тема 9. Порушення мови при локальних ураженнях мозку. Проблема афазій.	Лекція Практичне заняття	Розлади мовлення (афазії): види, локалізація уражень. Методи діагностики.	9-й тиждень	5
10-й тиждень, 4 години	Тема 10. Порушення пам'яті при локальних ураженнях мозку. Проблема амнезій.	Лекція Практичне заняття	Розлади пам'яті при локальних ураженнях мозку: види, локалізація уражень. Методи діагностики.	10-й тиждень	5
11-й тиждень, 4 годин	Тема 11. Порушення уваги і мислення, читання і письма при локальних ураженнях мозку.	Лекція Практичне заняття	Розлади мислення та уваги: види, локалізація ураження, методи дослідження. Аграфії та алексії.	11-й тиждень	5
12-й тиждень, 4 години	Тема 12. Нейропсихологічний аналіз порушення емоційної сфери при локальних ураженнях мозку.	Лекція Практичне заняття	Порушення емоційної сфери при локальних ураженнях мозку. Методи оцінки емоційно-особистісної сфери.	12-й тиждень	5
13-й тиждень, 4 години	Тема 13. Нейропсихологічні синдроми при локальних ураженнях мозку.	Лекція Практичне заняття	Загальна характеристика та підходи до класифікації нейропсихологічних синдромів. Нейропсихологічні	13-й тиждень	5

			синдроми ураження кіркових відділів великих півкуль та ураження глибоких підкіркових структур мозку		
14-й тиждень, 4 години	Тема 14. Нейропсихологічне дослідження.	Лекція Практичне заняття	Особливості нейропсихологічного дослідження: планування та проведення дослідження. Підготовка нейропсихологічного висновку.	14-й тиждень	5
15-й тиждень, 4 години	Тема 15. Особливості нейропсихологічної діагностики в дитячому віці.	Лекція Практичне заняття	Особливості нейропсихологічних синдромів при локальних ураженнях головного мозку у дітей. Основні практичні завдання дитячого нейропсихолога. Організація нейропсихологічного обстеження дітей, принципи збору анамнезу у батьків. Точна діагностика локальної функціональної недостатності у дітей. Нейропсихологічні синдроми в дитячому віці. Види і напрямки корекційно розвиваючої роботи з дітьми. Методи нейропсихологічної корекції та	15-й тиждень	5

			розвитку: мислення, пам'яті, уваги, емоцій та поведінки		
16-й тиждень, 4 години	Тема 16. Теоретичні основи нейрореабілітації	Лекція Практичне заняття	Поняття та мета нейрореабілітації. Механізми нейропластичності та компенсації функцій мозку. Принципи, етапи та моделі нейрореабілітаційн ого процесу. Основні методи когнітивної, сенсомоторної, мовленнєвої реабілітації. Роль психолога у мультидисциплінар ній команді.	16-й тиждень	5
17-й тиждень 4 години	Тема 17. Практичні аспекти нейрореабілітації в Україні	Лекція Практичне заняття	Особливості нейрореабілітації при бойових черепно-мозкових травмах. Відновлення когнітивних і мовних функцій у військових і цивільних осіб. Постстресові розлади: інтеграція психологічної та нейропсихологічної допомоги. Сучасні методи (VR, нейрофідбек, когнітивно-моторні програми). Організація нейрореабілітаційн ої допомоги в Україні: центри,	17-й тиждень	5

			програми, перспективи.		
Всього: 68 год.			Залік		МК - 10
Всього					100 балів

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів – розв’язання тестів,. За результатами роботи протягом семестру здобувачеві надається можливість отримати 100 балів сумарно за всі види навчальної діяльності відповідно до критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти. Здобувачі можуть отримувати додаткове заохочення в балах за активну участь в роботі на заняттях, участі в дослідженнях, що організує викладач та інші здобувачі, ініціативу в участі в конференціях, публікаціях тощо.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах: аудиторні заняття (лекції, практичні); усні та письмові опитування, аналіз ситуацій, виконання кейсових завдань. Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік.

Комунікація відбувається через корпоративну пошту Outlook. При змішаному навчанні, або в окремих випадках може використовуватися як засіб комунікації Microsoft Teams. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до календарного плану та розкладу занять.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Види робіт, що демонструють здобути здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Практичне заняття 1	<p>Максимальний бал – 2 бали.</p> <p>Ієрархія отримання балів передбачає три рівні:</p> <p>Високий (2 бали): завдання виконано вірно, здобувач має уявлення про теоретичні аспекти теми, володіє матеріалом, проявляє особисту ініціативу, ставить питання.</p> <p>Середній (1 бал): завдання виконано частково вірно, здобувач відповідає на питання, але ініціативу не проявляє.</p>

	<p>Незадовільний (від 0 балів): завдання виконано невірно, здобувач не проявляє ініціативу, не відповідає на запитання.</p>
Практичне заняття 2	<p>Максимальний бал – 3 бали.</p> <p>Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:</p> <p>Високий (3 бали): студент повністю розкриває тему, бере активну участь в обговоренні теоретичних питань, доповнює відповіді одногрупників, висловлює власну думку, робить висновки, використовує правильну термінологію, а також презентує результати виконання завдань.</p> <p>Середній (2 бали): студент частково розкриває тему, бере активну участь в обговоренні теоретичних питань, доповнює відповіді одногрупників, робить висновки, використовує правильну термінологію, однак не презентує результати виконання завдань.</p> <p>Достатній (1 бал): студент дає відповідь на одне теоретичне питання, не розкриває повністю тему практичного заняття, робить спорадичні короткі доповнення до відповідей одногрупників, вдається до помилок у вживанні термінології.</p> <p>Низький (0 балів): студент не відповідає на практичному занятті, не бере активної участі в обговоренні теоретичних питань, робить помилки у використанні термінології, завдання не виконав.</p>
Опитування на практичному занятті 3-17	<p>Максимальний кількість балів – 5 балів.</p> <p>Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:</p> <p>Високий (5 б.): усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.</p> <p>Середній (4 б.): усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.</p> <p>Достатній (3 б.): усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.</p> <p>Низький (0-2 б.): усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку.</p>
Аналіз ситуацій	<p>Максимальний бал – 5 балів.</p> <p>Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:</p>

	<p>Високий (5 балів): ситуацію проаналізовано вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), зроблено логічні висновки.</p> <p>Середній (4 бали): ситуацію проаналізовано частково вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), є висновки.</p> <p>Достатній (3 бали): ситуацію проаналізовано із помилками, міркування є епізодичними, при аналізі не застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), висновки відсутні.</p> <p>Низький (від 0 до 2 балів): ситуацію проаналізовано невірно, міркування є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), сумнівні висновки.</p>
<i>Критерії оцінювання розв'язування задач/ситуацій</i>	<p><i>Критерії оцінювання розв'язування задач/ситуацій - 5б.</i></p> <p>Високий (5 балів): задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки.</p> <p>Середній (4 бали): задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки.</p> <p>Достатній (3 бали): задача/ситуація виконана із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні.</p> <p>Низький (від 0 до 2 балів): задача/ситуація виконана невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.</p>
Модульний контроль	<p>Максимальна кількість балів – 10 балів 0,5 балів за кожен вірну відповідь (20 тестових завдань x 0,5 бал = 10 балів)</p>

Схема нарахування балів розроблена викладачем відповідно до Порядку оцінювання здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса <https://www.donnu.edu.ua/wp->

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Завдання до практичного заняття з кожної теми регламентуються силабусом та виконуються, протягом тижня до наступного практичного заняття (за розкладом), за невчасне виконання кількість балів зменшується на 25 % за кожен повний тиждень затримки.

Пропущені практичні заняття мають бути відпрацьовані під час проведення індивідуальних консультацій викладачем (згідно затвердженого графіка) у повному обсязі (не більше одного пропущеного заняття протягом однієї консультації).

Пропущені лекційні заняття мають бути відпрацьовані шляхом написання конспекту з пропущеної теми та надані на перевірку викладачеві не пізніше наступного лекційного заняття (за розкладом).

Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком повинні здавати завдання відповідно до узгодженого графіку очно, або за допомогою Microsoft Teams, Outlook, щотижня, під час проведення індивідуальних консультацій викладачем (згідно затвердженого графіка).

Всі пропущені завдання, які передують написанню модульної роботи повинні бути відпрацьовані до його проведення модуля. Пропущені завдання після проведення модульного контролю, повинні бути відпрацьовані до 17 тижня (згідно календарного плану).

Дотримання вимог академічної доброчесності

Відповідно до Закону України «Про освіту» академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Основні засади дотримання академічної доброчесності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса відображено за покликанням <https://drive.google.com/drive/folders/1pbDJWc1Rgz0x-rwRTLLeunp-WuJ7i7Nv>; <https://www.donnu.edu.ua/uk/komisiya-z-pitan-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-korporativnoyi-etiki/>

Схема оцінювання результатів навчальних досягнень

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	не зараховано
0-59	FX	незадовільно	

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Бакаєв С.Д. Клінічна нейропсихологія: навч. посібник. К.: Вища шк., 2022. 220с.
2. Заболотна А.В. Нейропсихологія: підручник. К.: Вища шк., 2022. 398с.
3. Олег Чабан, Марина Гуменюк. Альбом для нейропсихологічного та патопсихологічного обстеження дітей та дорослих. АДЕФ-Україна, 2025. 344 с.
4. Нейроанатомія: пер. 7-го вид. / Алан Р. Кроссман: наук. Ред. укр. вид. Олександр Ковальчук. К.: ВСВ «Медицина», 2025. 190 с.
5. Нейропсихіатрія та поведінкова неврологія: посібник: пер. 3-го вид. /Джон Дж. Баррі, Сепіде Н. Баджестан, Джефрі Л. Каимінгс, Майкл Р. Трімбл: наук. ред. укр. вид.: Борис Михайлов, Лариса Герасименко, Рустам Ісаков. Київ: ВСВ Медицина, 2024. – 361 с.
6. Князєв В.М. Нейропсихологічна діагностика: практичний посібник із проведення обстеження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. К.: ДІА, 2023. 240 с.
7. Чабан О.С., Гуменюк М.М., Вербенко В.А. Нейропсихологія (лекції та додатковий матеріал). Тернопіль, 2008. 92 с.
8. Neuropsychology, From Theory to Practice/ David G. Andrewes - Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. – 704 с.
9. A Compendium of Neuropsychological Tests: Fundamentals of Neuropsychological Assessment and Test Reviews for Clinical Practice, Reviews for Clinical Practice/ Elisabeth Sherman, Marianne Hrabok, Jing Tan - 4th Edition, Oxford University Press, 2023. – 1120 с.
10. Clinical Neuropsychology: A Pocket Handbook for Assessment/Dr. Michael W. Parsons Phd, Dr. Michelle M. Braun PhD - 4th Edition, American Psychological Association, 2024. 812 с.

Допоміжна література

1. Майдіков Ю.Л., Корсун С.І. Нервова система і психічна діяльність людини: навч. посіб. Київ, Магістр-XXI сторіччя, 2007. 280 с.
2. Методи обстеження неврологічного хворого: навч. посіб. для студ.,

лікарів-інтернів, викл. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредитації / Л. І. Соколова та ін.; за ред. Л. І. Соколової, Т. І. Ілляш. Київ: Медицина, 2015. 144 с.

3. Кареліна Т. І., Касевич Н. М. Неврологія: підручник. 2-ге вид., випр. Київ, 2017. 288 с.

4. Посібник з фізіології / за ред. В. Г. Шевчука. Вінниця: Нова книга, 2005. 576 с.

5. Ревенько А. В., Демченко А. В., Кривенко В. І. Синдромологічна діагностика захворювань вегетативної нервової системи. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 202 с.

6. Ganguly K., Byl N.N., Abrams G.M. Neurorehabilitation: motor recovery after stroke as an example. *Annals of Neurology*. 2013. №74 (3). P. 373-381.

Інформаційні ресурси в Internet

- Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського
- <http://www.nbuv.gov.ua/>

- Електронні репозитарії Донецького національного університету імені Василя Стуса. <http://rang.donnu.edu.ua/>

Викладач

Наталія КОРОЛЬОВА

В. о. завідувача кафедри

Наталія КОРОЛЬОВА

Гарант освітньої програми

Наталія КОРОЛЬОВА

Керівник спеціальності

Вікторія ОВЕРЧУК